

Archeologisch onderzoek Randwijkse Waarden te Heteren

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 649

Definitief versie 3

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
Dekker Landschapsonwikkeling

Grontmij Nederland B.V.
Arnhem, 30 november 2012

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek Randwijkse Waarden te Heteren
Subtitel : Bureauonderzoek
GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 649

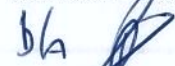
Projectnummer : 250255
Referentienummer :
Revisie : 3
Datum : 30 november 2012

Auteur(s) : mevr. drs. P. Fijma
E-mail adres : paula.fijma@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. dr. J.J. Hekman

Paraaf gecontroleerd : b/a

Goedgekeurd door : dhr. drs. E. Kuik

Paraaf goedgekeurd : b/a

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 355 83 55
F +31 26 445 92 81
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 8 mei 2008
Concept : 17 juni 2008
Definitief : 5 november 2008
Definitief Versie 2 : 1 november 2010
Definitief Versie 3 : 30 november 2012

Opdrachtgever : Dekker Landschapsontwikkeling

Uitvoerder : Grontmij Nederland bv
mevr. drs. P. Fijma

Bevoegd gezag : Gemeente Overbetuwe / Provincie Gelderland

Locatie : gemeente : Overbetuwe
plaats : Heteren
toponiem : Randwijkse Waarden

RD-coördinaten : N x: 179.912 / y: 442.268
O x: 180.830 / y: 441.525
Z x: 179.508 / y: 441.310
W x: 179.521 / y: 441.779
kaartblad 39F Wageningen
afm. plangebied : 88,4 hectare

AMK : monumentnr. : -

Archis II : CIS-code : 29142

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Aanleiding en doelstelling	5
2	Bureauonderzoek.....	6
2.1	Methode	6
2.2	Geologie, geomorfologie en bodem.....	6
2.2.1	Geologie.....	6
2.2.2	Geomorfologie	6
2.2.3	Bodem.....	7
2.3	Archeologie	8
2.3.1	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	8
2.3.2	Archeologisch Informatiesysteem (Archis 2)	8
2.3.3	De Archeologische Monumentenkaart (AMK)	9
2.3.4	Provinciaal beleid	9
2.3.5	Archeologische beleidskaart gemeente Overbetuwe	9
2.3.6	Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van Gelderland	10
2.3.7	Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH).....	10
2.3.8	Historische verenigingen en amateurs	10
2.3.9	Overige archeologische gegevens	11
2.4	Historische, huidige en toekomstige situatie.....	11
3	Archeologische verwachting	12
3.1	Algemeen.....	12
3.2	Archeologische verwachting Randwijkse Waarden	12
4	Evaluatie	13

Bijlage 1: Locatie Plangebied

Bijlage 2: Bodemkaart

Bijlage 3: Archeologische Basiskaart

Bijlage 4: Historische Kaart

Bijlage 5: Toekomstige situatie

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Dekker Landschapsontwikkeling (voorheen Dekker Van de Kamp Landschapsontwikkeling B.V.) heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Randwijkse Waarden te Heteren. Het onderzoeksgebied, dat samenvalt met het plangebied, bevindt zich ten noordwesten van de bebouwde kom van Heteren en wordt aan de noordzijde begrensd door de Nederrijn en aan de zuidzijde door de Rijnbandijk. De locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 88,4 hectare en bestaat grotendeels uit grasland.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding voor het onderzoek is de geplande natuurontwikkeling in het plangebied. Hierbij zal onder andere een bestaande plas worden vergroot. Tijdens graafwerkzaamheden in het plangebied kunnen de bodem en eventueel aanwezige archeologisch resten worden verstoord of vernietigd. Daarom voorafgaand aan de werkzaamheden een bureauonderzoek te worden uitgevoerd. Doel van dit Bureauonderzoek is om voorafgaande aan de geplande bodemingrepen te onderzoeken welke archeologische waarden in het plangebied bekend zijn en/of te verwachten zijn. Op basis van hiervan wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld en eventueel aanbevelingen gedaan voor de inrichting en methoden voor het vervolgonderzoek.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Voor het Bureauonderzoek is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten, het Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de Cultuurhistorische Waardenkaart van Gelderland en overige relevante literatuur. Aan de hand van een analyse en interpretatie van deze gegevens is een specifieke archeologische verwachting opgesteld.

In de navolgende paragrafen wordt eerst ingegaan op de landschapsgenese en ontwikkeling. Het landschap is altijd bepalend geweest voor de bewoningsmogelijkheden van de mens. Het is van belang inzicht te hebben in het landschap om een voorspelling te doen over de locatie(s) van mogelijke bewoningsplaatsen. Daarna zullen de al bekende archeologische waarden in en rond het onderzoeksgebied worden besproken.

2.2 Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1 Geologie

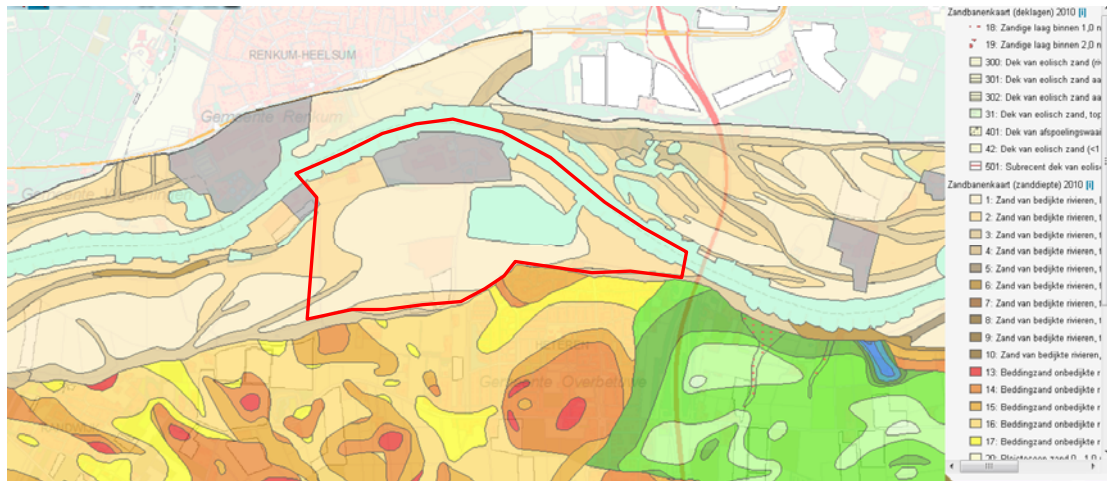
De afzettingen in de omgeving van het plangebied dateren uit het Pleistoceen en het Holoceen (zie tabel 2.1). In het Weichselien sedimenteerden rivieren ongeveer ter plaatse van het huidige rivierengebied dikke lagen, meestal grove zanden. Aan het einde van het Pleistoceen begonnen de rivieren zich in hun eigen afzettingen in te snijden. In die tijd en in het begin van het Holoceen is een dun kleidek op de oudere, grove rivierzanden afgezet. Vanaf het Atlanticum tot aan de bedijking in de twaalfde eeuw werden dikke lagen klei en zavel gesedimenteerd. Vanaf het Subboreaal trad er een duidelijke differentiatie in oeverwallen en kommen op.

2.2.2 Geomorfologie

De stroomruggen vormen de hoge delen van het rivierkleilandschap. Hierdoor waren ze in het verleden een gunstige plaats voor bewoning. Stroomruggen worden gevormd wanneer een meanderende rivier bij hoog water regelmatig het omringende land overstroomt. Langs de oever, speciaal in de buitenbochten, komt het grofste materiaal het snelst tot bezinking. Daar worden uit fijnzandige zavel en lichte klei bestaande oeverwallen gevormd. Soms breekt een rivier door zijn oeverwal heen (crevasse) en zoekt een geheel nieuwe bedding. De verlaten stroombedding, die later meestal met zware klei dichtslibt, met de twee begeleidende oeverwallen wordt stroomrug genoemd.

In *Zand in Banen*¹ wordt aangegeven dat het plangebied in een uiterwaardengebied ligt (zie Afb. 1). De bovenkant van de zandafzettingen bevindt zich in het grootste gedeelte van het gebied tussen 0 en 1,0 m beneden het maaiveld. Aan de randen van het terrein worden de zandafzettingen verwacht tussen 1,0 en 2,0 m beneden het maaiveld. Het betreffen beddingafzettingen van de holocene rivier met daarboven oeverafzettingen. De Pleistocene afzettingen in het plangebied zijn waarschijnlijk geërodeerd.

¹ www.gelderland.nl

Afb.1: Uitsnede uit Zand in Banen (Bron: www.gelderland.nl)

Berendsen & Stouthamer² geven aan dat in de ondergrond van het plangebied een stroomrug aanwezig is. Het gaat om de stroomrug van de Nederrijn. Deze stroomrug is gesedimenteerd tussen ongeveer 2500 en 0 BP (tussen circa 500 voor Chr. en heden). Er zijn op deze stroomrug, die langs grote delen van de Rijn loopt, vondsten aangetroffen uit de IJzertijd tot en met de Late Middeleeuwen. Er moet hierbij worden opgemerkt dat de oudere vondsten mogelijk afkomstig zijn van stroomruggen die zijn doorsneden door de Nederrijn. Ter plaatse van het plangebied is dit laatste mogelijk gebeurd met de stroomrug van Herveld. De stroomrug van Herveld is gesedimenteerd tussen 4755 en 2200 BP (tussen circa 3500 en 200 voor Chr.). Van deze stroomrug zijn vondsten bekend uit de IJzertijd tot en met de Vroege Middeleeuwen.

Tabel 2.1: Indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden	
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum	3.000 - heden
		Subboreaal	5.000 - 3.000
		Atlanticum	8.000 - 5.000
		Boreaal	9.000 - 8.000
		Preboreaal	10.000 - 9.000
	Pleistoceen	Laat	130.000 - 10.000
		<i>Weichselien (ijstijd)</i>	120.000 - 10.000
		<i>Eemien</i>	130.000 - 120.000
		Midden	800.000 - 130.000
		<i>Saalien (ijstijd)</i>	200.000 - 130.000
		<i>Elsterien (ijstijd)</i>	400.000 - 315.000
		Vroeg	2.400.000 - 800.000

2.2.3 Bodem

Volgens de Bodemkaart van Nederland (blad 39 Oost)³ bestaat het grootste gedeelte van de bodem in het plangebied uit kalkhoudende poldervaaggronden van zavel (Rn52A, zie Bijlage 2). Deze gronden komen over het algemeen voor in uiterwaarden. De zavellagen boven het rivierzand zijn vaak relatief dun en daar waar de gronden zijn afgegraven vaak afwezig. In het meest oostelijke gedeelte van het plangebied worden op de genoemde bodemkaart kalkhoudende poldervaaggronden van lichte zavel (Rn15A) aangegeven. Deze laatstgenoemde poldervaaggronden komen vaak voor als oevergronden.

² Berendsen H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Van Gorcum, Assen.

³ Stiboka, 1973. Bodemkaart van Nederland 1:50.000, blad 39 Oost Rhenen. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

2.3 Archeologie

2.3.1 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)

De archeologische verwachtingskaart IKAW geeft een gebiedsindeling in vier categorieën weer op basis van de verwachting van archeologische vondsten (gebieden met een zeer lage, lage, middelhoge, dan wel hoge archeologische verwachting). De kaart is voornamelijk gebaseerd op bodemtypen. Volgens de IKAW heeft het plangebied een lage trefkans op het aantreffen van archeologische waarden (zie bijlage 3). Echter, het detailniveau van de IKAW weegt niet op tegen de specifieke archeologische verwachtingswaarde die is opgesteld voor de beleidskaart van de gemeente Overbetuwe.

2.3.2 Archeologisch Informatiesysteem (Archis 2)

In het Archeologisch Informatiesysteem (Archis 2) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) staan bekende archeologische waarnemingen geregistreerd. Er is binnen het plangebied zelf één archeologische vondst bekend.

Waarnemingsnummer 7712 betreft de vondst van een fragment aardewerk. De scherf die werd gevonden tijdens niet-archeologisch graafwerk, kan gedateerd worden in de Late Middeleeuwen (zie Tabel 2.3).

In een straal van circa 300 m om het plangebied zijn acht waarnemingen bekend (zie Tabel 2.4 en bijlage 3). Deze waarnemingen zijn gedaan in de bebouwde kom van Heteren, buitendijks en zijn daardoor waarschijnlijk niet representatief voor het plangebied. Alleen de vondst met waarnemingsnummer 45168 is binnendijks aangetroffen tijdens een archeologisch booronderzoek. Het betreft een heuvel waarop in het verleden een kerk en kerkhof lagen. Tevens werd de heuvel gebruikt tijdens overstromingsgevaar. De kerk en het kerkhof dateren uit de Late Middeleeuwen en kunnen vermoedelijk worden gerelateerd aan de bewoning van Heteren. De betreffende vindplaats is buiten de toekomstige plannen gehouden. Aangezien het om een geïsoleerde hoogte gaat, is het ook onwaarschijnlijk dat resten hiervan in het plangebied kunnen worden verwacht.

Tabel 2.2: Overzicht van archeologische perioden⁴

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

⁴ Voor de dateringen is gebruik gemaakt van:

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 1996. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, I: Laat-Paleolithicum. In: *Palaeohistoria* 37/38 (1995-1996), pp. 71-125.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2000. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, II: Mesolithicum. In: *Palaeohistoria* 39/40 (1997-1998), pp. 99-164.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2002. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, III: Neolithicum. In: *Palaeohistoria* 41/42 (1999-2000), pp. 99-164.

Tabel 2.4: Overzicht van waarnemingen

Waarnemingsnummer	Datering	Aard
40432	Romeinse Tijd - Nieuwe Tijd	Fragmenten aardewerk
40433	Vroeg en Midden Romeinse Tijd	Fragmenten aardewerk
44686	Neolithicum - Midden Bronstijd	Cultuurlaag
45122	Neolithicum – Midden Bronstijd	Organisch materiaal
45168	Late Middeleeuwen	Kerk en kerkhof
45169	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Fragment aardewerk, dijk
401545	Nieuwe Tijd	Fragmenten aardewerk, bot, metaal
405119	Vroege Middeleeuwen	Fragment aardewerk

2.3.3 De Archeologische Monumentenkaart (AMK)

De AMK is een digitaal bestand van alle bekende behoudenswaardige archeologische terreinen in Nederland, dat door de RCE in samenwerking met de desbetreffende provincie is opgesteld. Op de kaart staan terreinen met archeologische status aangegeven. De kaart baseert zich op gegevens uit Archis. Statustoekenning vindt plaats nadat het terrein is getoetst aan een aantal door de RCE gehanteerde criteria (kwaliteit, zeldzaamheid en contextwaarde). Volgens de AMK ligt direct ten zuiden van het plangebied een AMK-terrein (zie bijlage 3).

Het betreft een terrein van hoge archeologische waarde (monumentnummer 12613). Tijdens een archeologische kartering en waardering werden er ter plaatse van het terrein bewoningsresten aangetroffen in een smalle strook. Mogelijk heeft bewoning plaatsgevonden langs een smalle geul. De nederzetting kon door middel van onder andere ecologisch- en C14-onderzoek gedateerd worden in de Midden Bronstijd.

2.3.4 Provinciaal beleid

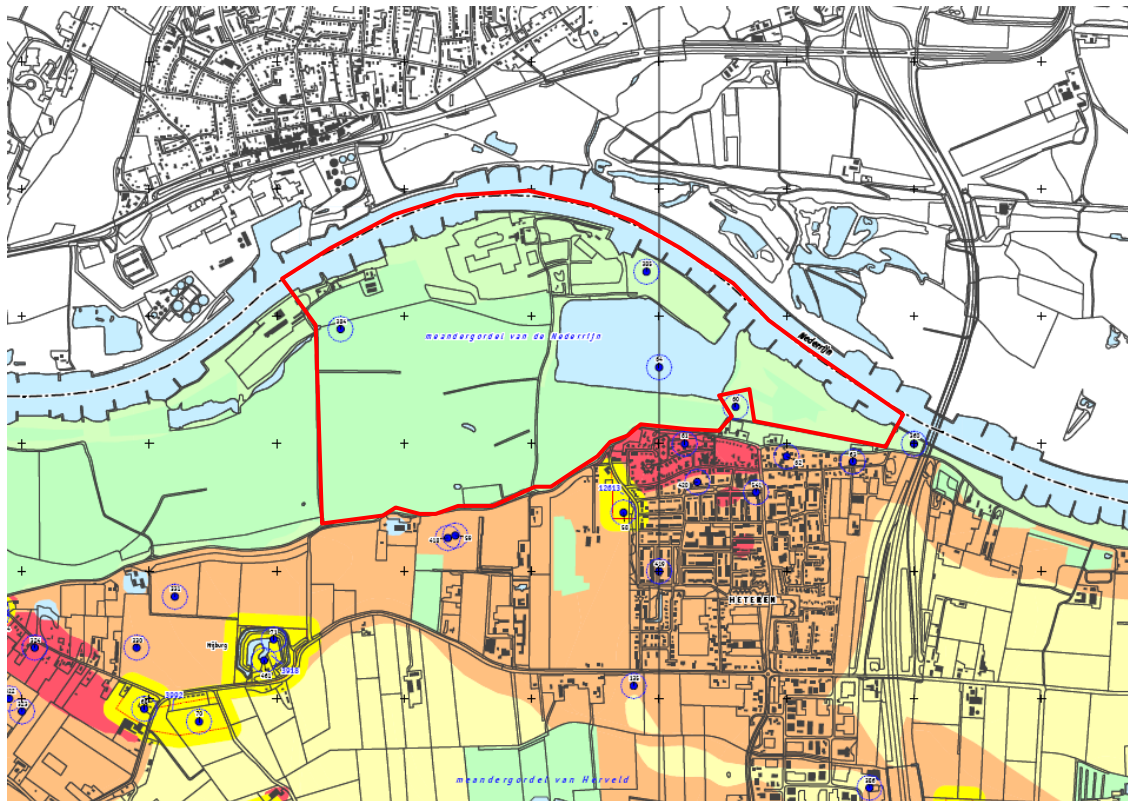
Het cultuurhistorisch beleidsprogramma van de provincie Gelderland (2009) vindt zijn neerslag in het Belvoirconcept en heeft tot doel het duurzaam in stand houden en ontwikkelen van de Gelderse cultuurhistorische waarden. Uitgangspunt is een integrale aanpak van cultuurhistorie met andere beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening, natuur en landschap, recreatie en toerisme, economie, cultuur en jeugd. Hiertoe zijn onder andere zogenaamde Parels & Diamanten aangewezen. Het betreffen gebieden die unieke kenmerken van een bepaalde streek of gebied herbergen en daardoor van provinciaal belang zijn. Het onderhavige plangebied ligt in Diamantgebied 22 (een gebied van potentieel provinciaal belang).

2.3.5 Archeologische beleidskaart gemeente Overbetuwe

De archeologische verwachtingskaart van de gemeente Overbetuwe geeft inzicht in welke mate de kans bestaat om archeologische resten in de bodem aan te treffen⁵. Volgens de archeologische verwachtingskaart ligt het plangebied in een gebied met een lage archeologische verwachtingswaarde (lichtgroen op Afb. 2).

In deze gebieden is er geen noodzaak aanwezig tot behoud in huidige staat. Archeologisch onderzoek is alleen verplicht indien het bruto-oppervlak van de ingreep groter is dan 2.500 m² en de diepte van de ingreep dieper reikt dan 0,3 m beneden het maaiveld.

⁵ www.overbetuwe.nl

Afb.2: Uitsnede uit de Archeologische beleidskaart van de gemeente Overbetuwe (Bron: www.overbetuwe.nl)

In het noordelijke gedeelte van het plangebied hebben de Limes gelopen parallel aan de Rijn. Op de verwachtingskaart van de gemeente Overbetuwe zijn in het plangebied enkele vondsten weergegeven die mogelijk te maken hebben met deze Romeinse Rijksgrens. Twee van deze vondsten zijn niet in Archis2 weergegeven. Het betreffen vondstnummers 385 (direct ten noorden van de huidige zandwinplas) en 384 (circa 900 m ten westen van de zandwinplas). Beide vondsten zijn gedaan door de Historische Kring Kesteren. Vondstnummer 385 betreft fragmenten aardewerk uit de Romeinse Tijd, waaronder Terra Sigillata. Van vondstnummer 384 is alleen de datering Late Middeleeuwen bekend.

2.3.6 Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van Gelderland

In aanvulling op de landelijke verwachtingskaarten hebben veel provincies eigen verwachtingskaarten vervaardigd, waarin veel lokale gebiedskennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Gelderland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio. De CHW van Gelderland geeft voor het plangebied een lage archeologische verwachtingswaarde.

2.3.7 Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH)

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (KICH) heeft alle bekende archeologische en bouwkundige monumenten en historisch-geografische informatie samengebracht in een digitale kaart. Via deze kaart zijn cultuurhistorische waarden eenvoudig per gebied te bekijken. Het raadplegen van KICH heeft voor het plangebied geen aanvullende informatie opgeleverd met betrekking tot archeologie. Wel is op de kaart de steenfabriek in het noordelijke gedeelte van het plangebied aangegeven. Deze is van cultuurhistorische waarde. Het betreffende terrein blijft bij de toekomstige ontwikkelingen echter ongemoeid gelaten.

2.3.8 Historische verenigingen en amateurs

Tijdens de uitvoering van het onderhavige onderzoek is geprobeerd contact te zoeken met de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) en Marithaime (historische vereniging). Tot op heden hebben beide instellingen geen gehoor gegeven.

2.3.9 Overige archeologische gegevens

In 1998 heeft RAAP een archeologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de dijkverbetering in het dijkvak Driel-Lakemond Kesteren⁶. In Bijlage 1 is de locatie van het onderzoek van RAAP met een blauwe arcering aangegeven. Het onderzoek heeft bestaan uit een karterend en waarderend booronderzoek. Hierbij zijn in het onderhavige plangebied geen archeologische waarden aangetroffen. Daarom is geen vervolgonderzoek aanbevolen.

In het kader van een herinrichtingsplan ten behoeve van riviertechnische verbeteringen en natuurontwikkeling heeft RAAP in 1999 tevens een booronderzoek uitgevoerd⁷. Het door RAAP aangemerkte plangebied overlapt voor een groot gedeelte het plangebied "Randwijkse Waarden". In Bijlage 1 is de locatie van het onderzoek van RAAP met een groene arcering aangegeven. Tijdens het door RAAP uitgevoerde booronderzoek zijn in het laatstgenoemde plangebied geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied. Er is daarom geen vervolgonderzoek aanbevolen.

2.4 Historische, huidige en toekomstige situatie

Op een kaart uit de periode 1830-1855⁸ is te zien dat het plangebied in die periode geheel bestond uit grasland (zie Bijlage 4). De plas die tegenwoordig in het plangebied aanwezig is, was nog niet gegraven. De verheldering van de periode tussen 1830 en 1855 verschilt met de huidige situatie in het opzicht dat de percelen tegenwoordig groter en regelmatig van vorm zijn. Tegenwoordig zijn geen sloten in het plangebied aanwezig, terwijl de graspercelen in de periode rond 1855 van elkaar werden gescheiden door meerdere sloten. Er waren in de genoemde periode geen gebouwen in het plangebied aanwezig.

Het plangebied is tegenwoordig zoals gezegd voornamelijk in gebruik als grasland. Daarnaast is een grote plas in het plangebied aanwezig die aan de noordzijde wordt begrensd door een bomenrij. In het oostelijke gedeelte zijn tevens enkele bomenrijen aanwezig. Er zijn geen gebouwen in het plangebied aanwezig.

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande plas in het plangebied te vergroten en de omliggende terreinen in te richten als natuur (zie Bijlage 5). Vanzelfsprekend zal de bodem ter plaatse van uitbreiding van de plas worden verstoord.

⁶ Marinelli, M.G., 1998. Dijkverbetering Polderdistrict Betuwe, dijkvak Driel-Lakemond-Kesteren; archeologische kartering en waardering. RAAP-rapport 363.

⁷ Thanos, C.S.I., 1999. Projectgebied Lexkesveer, provincie Gelderland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-rapport 504.

⁸ Geudeke, G.W. & L. Balk, 1990. Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000 3. Oost-Nederland 1830-1855. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

3 Archeologische verwachting

3.1 Algemeen

In het verleden was de mens veel sterker afhankelijk van de mogelijkheden die het landschap bood voor het ontplooiën van haar (economische) activiteiten. Men was veel minder in staat het landschap aan te passen aan haar wensen, zoals nu veel meer het geval is. De keuze van mensen om zich op een bepaalde locatie te vestigen, was voor een belangrijk deel afhankelijk van de lokale landschappelijke omstandigheden. De factoren die bij deze keuze een rol hebben gespeeld noemen we locatiefactoren. Hierbij moet worden gedacht aan hoge, droge delen van het landschap voor bewoning, vruchtbare gronden voor de akkerbouw, de beschikbaarheid van water en bouwmaterialen, natuurlijke voedselbronnen enzovoorts. Niet al deze factoren kunnen bij onderhavig onderzoek in beeld worden gebracht. Getracht wordt, door voornamelijk te focussen op de bodemkundige en geomorfologische situatie, de hogere droge delen van het landschap in beeld te krijgen. Daarnaast zijn de bekende archeologische gegevens uit de omgeving van het plangebied geïnterpreteerd. Op basis hiervan is aan het plangebied een archeologische verwachting toegekend.

3.2 Archeologische verwachting Randwijkse Waarden

Uit de geologische, geomorfologische en bodemkundige gegevens blijkt dat de sedimenten die in het plangebied aanwezig zijn, in relatief recente perioden zijn afgezet door de Rijn. Deze rivier heeft tevens oudere sedimenten weggeërodeerd. Alleen aan de randen van het plangebied komen waarschijnlijk oeverafzettingen voor, maar ook deze afzettingen zijn relatief jong. De vondst die in het plangebied is aangetroffen staat op zichzelf en zou ingespoeld kunnen zijn. Alleen in het noordelijke gedeelte van het plangebied kunnen vondsten worden verwacht die te maken hebben met de Limes. De lage archeologische verwachtingswaarde zoals aangegeven op de IKAW, CHW en de archeologische beleidskaart van de gemeente Overbetuwe kan worden behouden voor het grootste gedeelte van het plangebied. De meest noordelijke rand van het plangebied kan op basis van het bureauonderzoek naar een middelhoge archeologische verwachtingswaarde worden bijgesteld.

4 Evaluatie

In opdracht van Dekker Van de Kamp Landschapsontwikkeling bv heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Randwijkse Waarden te Heteren. In de toekomst zal hier een plas worden uitgebreid en natuurontwikkeling plaatsvinden. Tijdens de uitvoering hiervan zullen graafwerkzaamheden worden uitgevoerd die eventueel aanwezige archeologische resten kunnen verstoren of vernietigen. Het doel van het bureauonderzoek was het in kaart brengen van bekende en potentiële archeologische waarden.

Op basis van het bureauonderzoek is de verwachting op het aantreffen van archeologische waarden grotendeels laag. De afzettingen die in het plangebied voorkomen dateren uit relatief jonge periodes. De oudere afzettingen, waarin archeologische waarden verwacht kunnen worden zijn geërodeerd door de Rijn. Een fragment aardewerk uit de Late Middeleeuwen dat in het plangebied is aangetroffen, kan mogelijk door inspoeling ter plaatse zijn gekomen. Alleen de meest noordelijke rand van het terrein heeft een middelhoge verwachtingswaarde. Dit heeft te maken met de (mogelijke) aanwezigheid van de Limes.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. In het gebied met een middelhoge verwachtingswaarde worden geen bodemingrepen uitgevoerd. Bovendien is in delen van het plangebied reeds archeologisch onderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd. Alle graafwerkzaamheden worden verricht in gebieden met een lage archeologische verwachtingswaarde. De voorgenomen grondwerkzaamheden kunnen zonder archeologisch bezwaar worden uitgevoerd. Dit advies is in tegenspraak met de archeologische beleidskaart van de gemeente Overbetuwe. Hierop staat aangegeven dat een onderzoek dient te worden uitgevoerd als het oppervlak de ingrepen groter is dan 2.500 m² en deze dieper reiken dan 0,3 m beneden het maaiveld.

Hoewel er bij het onderzoek geen aanwijzingen zijn gevonden voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied, moet er op gewezen worden dat, ondanks dat de kans op de aanwezigheid van archeologische resten laag is, dit niet betekent dat die er per definitie niet zijn. Mochten tijdens de grondwerkzaamheden ten behoeve van de uitbreiding van de plas en de natuurontwikkeling toch archeologische waarden, vondsten en/of sporen worden aangetroffen, dan dient direct contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag.

Met betrekking tot de resultaten van dit onderzoek en de gegeven aanbeveling wordt geadviseerd contact op te nemen met het bevoegd gezag in kwestie.

Bijlage 1

Locatie Plangebied

Project

Randwijkse Waarden te Heteren

Opdrachtgever

Dekker Landschapontwikkeling

Onderdeel

Topografische ligging locatie

Projectnummer

Datum

Schaal

Papierformaat

Tekeningnummer

30 november 2012

1 : 25.000

A4

Bijlage 2

Bodemkaart

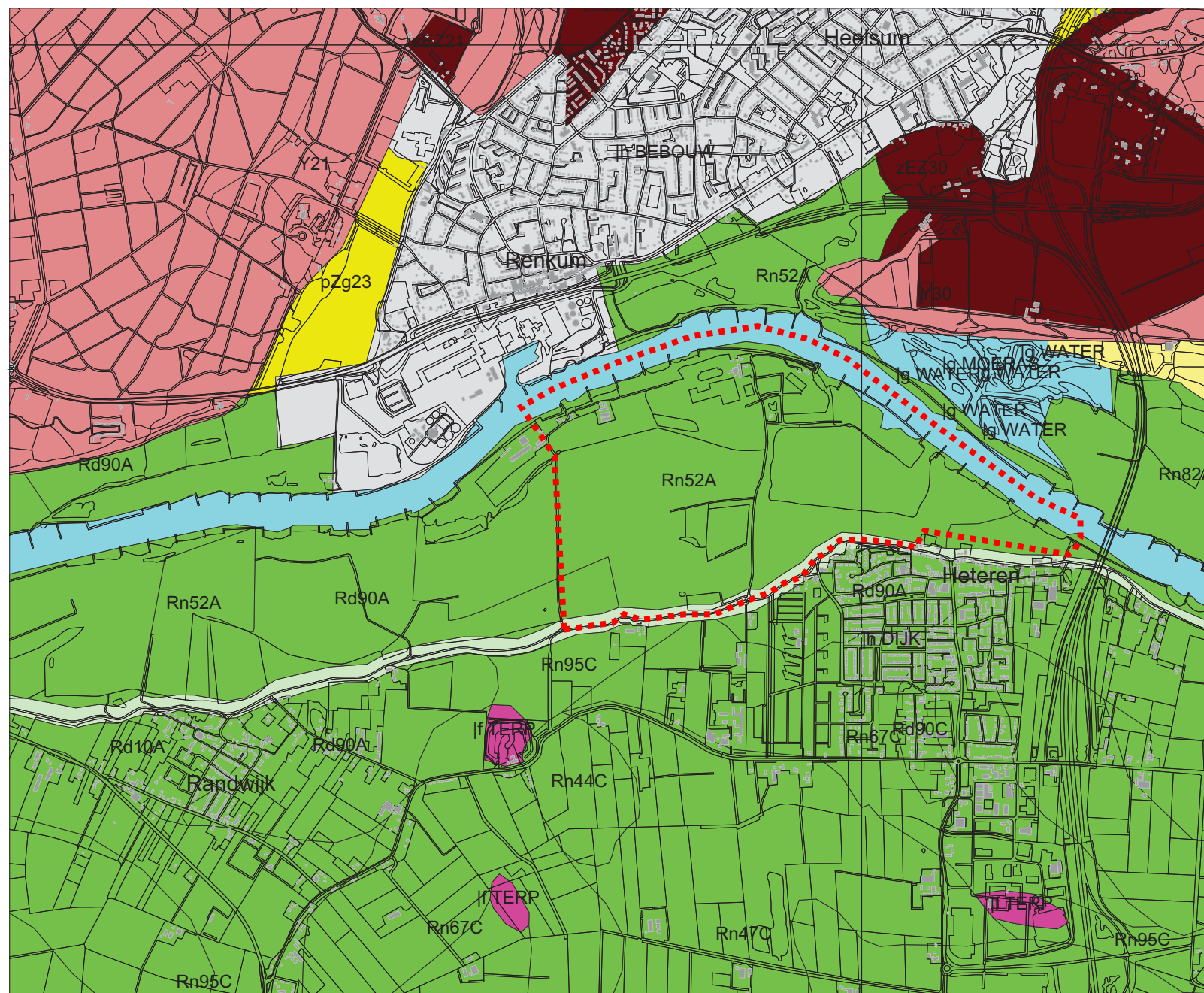
Archeologisch onderzoek Randwijkse Waarden te Heteren

bodemkaart (bron: Alterra)

07-12-2012

Grontmij

181572 / 443912

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviatiele afz ouder pleistoceen
- Groeven, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz ouder pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalk lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

PLAATSNAMEN

Schaal 1:25000

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

176247 / 439562

Bijlage 3

Archeologische Basiskaart

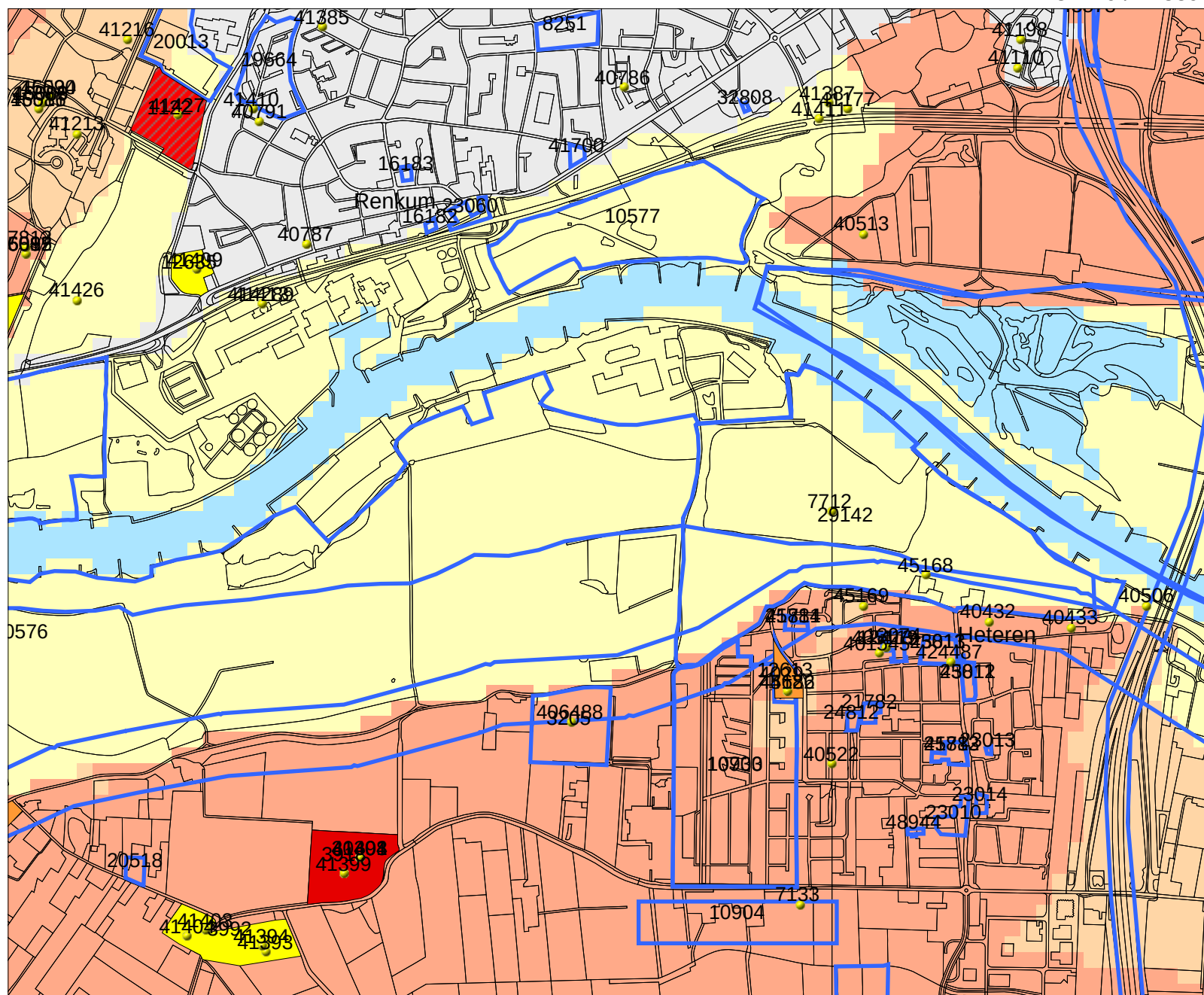
Archeologisch onderzoek Randwijkse Waarden

Archeologische basiskaart

07-12-2012

Grontmij

181229 / 443398

Legenda

- WAARNEMINGEN
- MONUMENTEN
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- TOP10 ((c)TDN)
- IKAW
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd
- PLAATSNAMEN

0 500 m

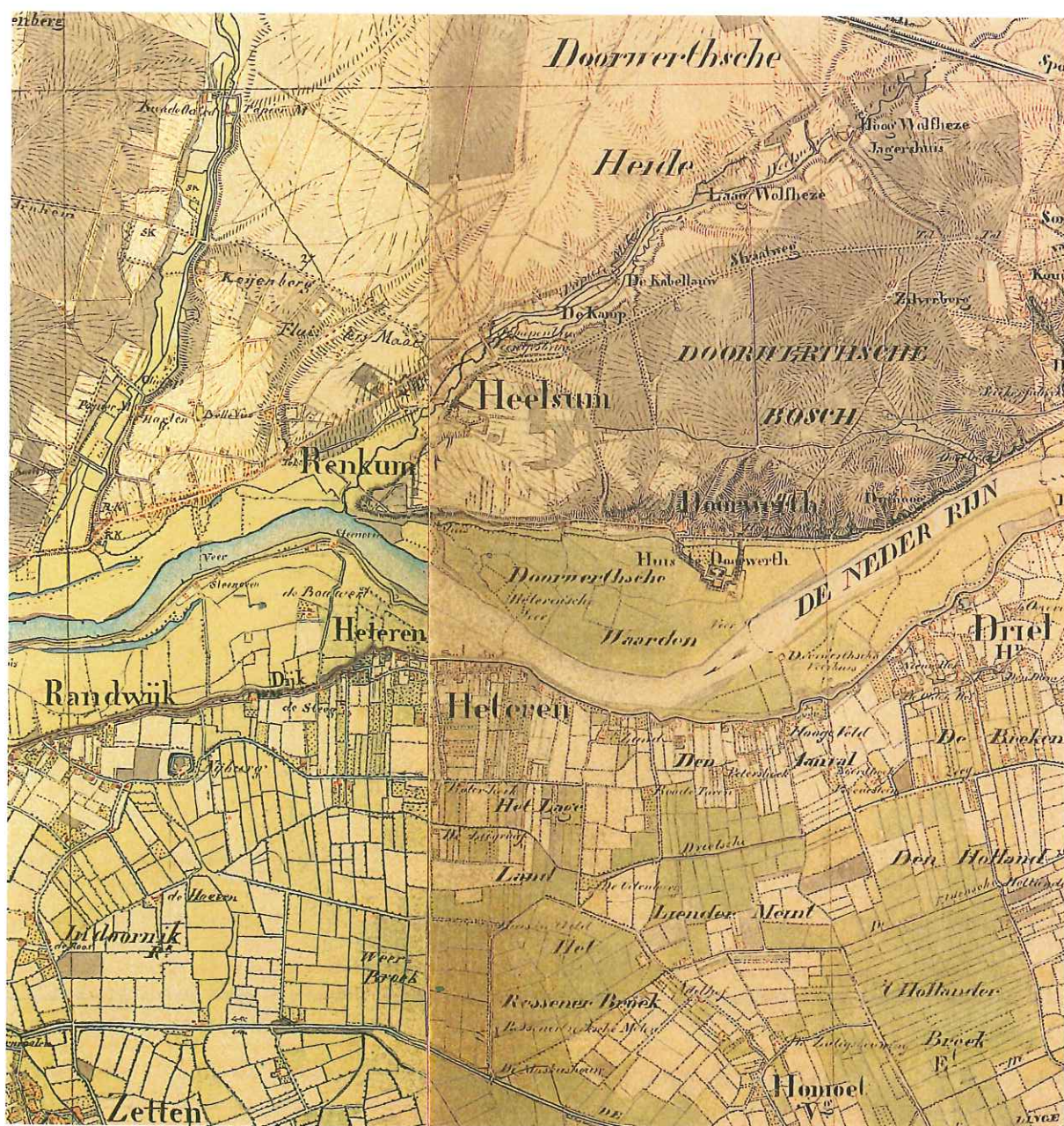
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

177381 / 440254

Bijlage 4

Historische Kaart

Projectnummer	Datum	Bijlage	Formaat	GAR-nummer	CIS-code	Getekend	Controle	Accoord	Schaal
DR 250888	16-06-08		A4	649	29142	PW	MO	INI	1:250.000

Project

Randwijkse Waarden te Heteren

Opdrachtgever

Dekker Van de Kamp Landschapontwikkeling b.v.

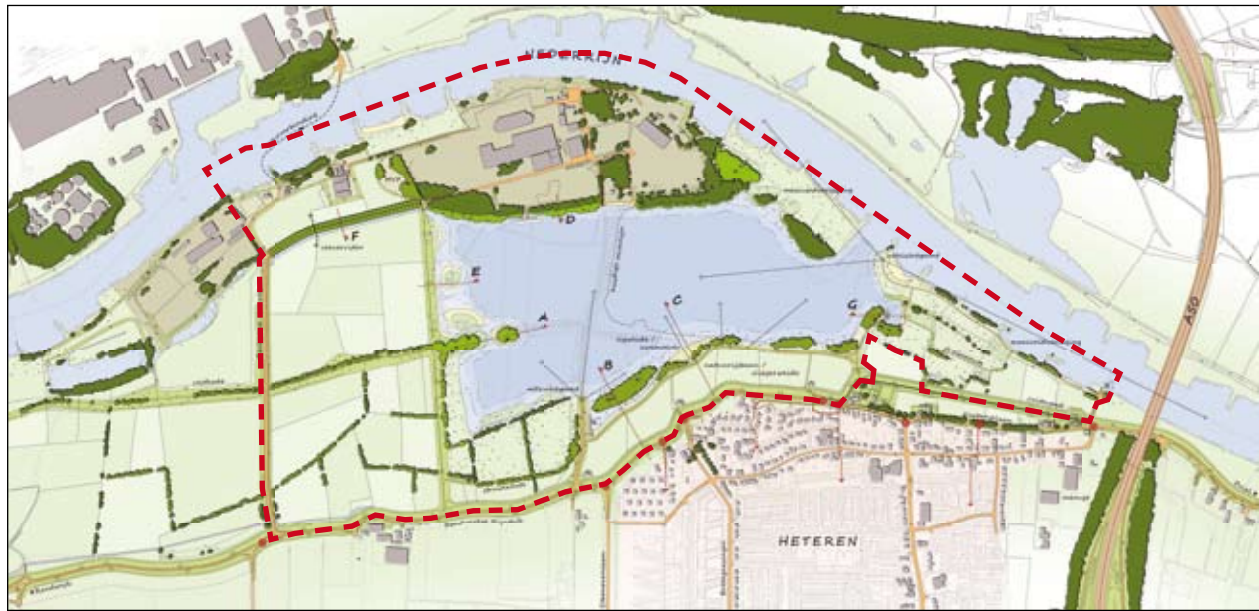
Onderdeel

Historische kaart

Noord Postbus 29, 9400 AA Assen, T +31 592 33 88 99, F +31 592 33 06 67

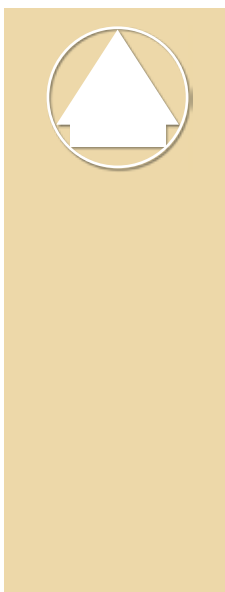
Bijlage 5

Toekomstige situatie

LEGENDA

- Grasland en bouwland (agrarisch)
- Maaiveldverlaging
- Grasland (natuurbeheer)
- Tuinen, erven, bebouwing
- Bedrijfsterrein (steenfabrieken)
- Bos, houtsingel, struweel (bestaand en nieuw)
- Nieuwe kade met laanbomen
- Zomerkades met struinroute (onverhard)
- HVP
- Oeverwal / ophoging (hoogwatervluchtplaats)
- Wegen, parkeervoorziening
- Wandelroute (halfverhard: Grauwacke)
- Oversteek; verkeersmaatregel
- Plas met natuuroevers
- Zandlobben en grind / keienstrand
- Ligweide / zwemoever
- Aanlegsteiger
- Veersteop, trailerhelling
- Laad / loswal
- (Invalide) visplek
- Uitzichtspunt, observatiehut
- Ruiterpad

DEKKER VAN DE KAMP

inrichtingsplan Randwijkse Waarden

blad 1 van 2 definitief ontwerp
PROJECTNUMMER 063-072
SCHAA 1:5000
DATUM mei 2009

